

Stockholms kommun

registrator.utbildning@stockholm.se

Rektorn vid Gubbängsskolan

karin.langlet@stockholm.se

Beslut för grundskola och fritidshem

efter tillsyn av Gubbängsskolan
i Stockholms kommun

Tillsyn i Gubbängsskolan

Skolinspektionen genomför tillsyn i Stockholms kommun under våren 2013. Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolenheter i kommunen.

Gubbängsskolan besöktes av Skolinspektionen den 16 maj och 17 maj 2013.

Fakta om skolan

Gubbängsskolan ligger i kommundelen Farsta i Stockholms kommun. Verksamheten omfattar förskoleklass och grundskola årskurs 1-9. Vid tillfället för tillsynen har Gubbängsskolan ca 720 elever. På skolan finns även två särskilda undervisningsgrupper; Sköndalsgruppen, som finns i separat lokal i närheten av skolan och Gubbängsgruppen. 195 elever deltar i fritidshemmets pedagogiska verksamhet.

Gubbängsskolans ledningsgrupp består av rektorn, tre biträdande rektorer samt skolsekreteraren med ansvar för kansli och kök. En av de biträdande rektorerna har ansvar för förskoleklass, årskurserna 1-3 och fritidshemsverksamhet, en har ansvar för årskurserna 4-6 samt lokaler och vaktmästeri, den tredje biträdande rektorn har ansvar för årskurserna 7-9 och de särskilda undervisningsgrupperna. På skolan finns tio pedagogiska arbetslag.

Kunskapsresultat

Enligt Skolverkets statistik (SIRIS) för de nationella ämnesproven i årskurs 3 år 2012 nådde 42 procent av eleverna kravnivån på samtliga delprov i matematik. Det är lägre än för riket där motsvarande siffra var 72 procent. I delprovet med skriftliga räknemetoder var skolans resultat lägst. För ämnet svenska visar Skolverkets statistik att näst intill 100 procent av eleverna i årskurs 3 nådde kravnivån på samtliga delprov, vilket är ett högre resultat än motsvarande andel för både kommunen och riket. Av skolans sammanställning av de samlade kunskapsresultaten i slutet av årskurs 3 år 2012 framgår att i ämnet svenska samt i de samhälls- och naturorienterande ämnena nådde 100 procent av eleverna kunskapskraven och i ämnet matematik 94 procent.

För årskurs 6 visar Skolverkets statistik för år 2012 att 85 procent av eleverna uppnådde kravnivån på samtliga delprov i engelska, vilket är strax under rikets genomsnittliga resultat på 87 procent. I ämnet matematik uppnådde 69 procent av eleverna kravnivån på samtliga delprov, vilket är en lägre andel än genomsnittet i riket på 79 procent. I ämnet svenska uppnådde 85 procent av eleverna kravnivåerna på samtliga delprov, vilket är en högre andel än för riket där 82 procent av eleverna uppnådde kravnivåerna på samtliga delprov.

Av skolans sammanställning av kunskapsresultaten i slutet av årskurs 6 år 2012 framgår att 63 till 100 procent av eleverna uppnådde kunskapskraven i samtliga ämnen. Lägst var resultatet i slöjd.

Enligt Skolverkets statistik för Gubbängsskolans årskurs 9 år 2012 var det genomsnittliga meritvärdet 211 poäng, d.v.s. i paritet med riksresultatet. Det genomsnittliga meritvärdet har de senaste fem åren varierat mellan 197 (år 2010) och 211 (år 2012). Andelen elever i årskurs 9 som uppnådde målen i alla ämnen läsåret 2011/12 var 66 procent. Motsvarande andel för kommunen år 2012 var 76 procent och för riket 77 procent. Skolans resultat är i paritet med år 2009 och 2010. År 2008 och 2011 var resultaten bättre för skolan. Flickorna har de senaste åren haft ett högre resultat än pojkarna.

Andelen elever behöriga till gymnasieskolans högskoleförberedande program år 2012 var 87 procent och till yrkesprogram 88 procent. Motsvarande siffror för riket var 86 respektive 88 procent. Av Skolverkets statistik för Gubbängsskolan framgår att dessa resultat de senaste fem åren har varit relativt konstanta.

Helhetsbedömning

Tillsynen av Gubbängsskolan visar att skolan behöver vidta åtgärder för att förbättra kunskapsresultaten och ge samtliga elever möjlighet att nå kunskapskraven och utvecklas så långt som möjligt. Vårterminen 2012 nådde en tredjedel av eleverna i årskurs 9 inte målen i alla ämnen. Även kunskapsresultaten i de lägre årskurserna behöver förbättras, framförallt i ämnet matematik. Av Skolverkets statistik framgår att resultaten på de nationella ämnesproven i både årskurs 3 och 6 var lägre än genomsnittet för riket i ämnet.

Skolan identifierar och utreder elever i behov av särskilt stöd. Tillsynen visar att elevernas behov av särskilt stöd tillgodoses i de särskilda undervisningsgrupperna. Däremot behöver skolan säkerställa att övriga elever i behov av särskilt stöd ges det i tillräcklig omfattning. Detta är angeläget, inte minst med tanke på att en stor andel av eleverna i årskurs 9 inte når kunskapskraven.

Vad gäller trygghet och arbetsro är det angeläget att skolan utvecklar det förebyggande värdegrundsarbetet då flera lärare uppger att endast akuta åtgärder hinns med. På skolan förekommer även, i de högre årskurserna, en hel del skolk, skadegörelse och sena ankomster vilket indikerar att värdegrundsarbetet behöver stärkas.

Av tillsynen framgår att skolan behöver utveckla sitt systematiska kvalitetsarbete. Skolan har analyserat resultaten i de nationella ämnesproven och en del av betygsresultaten. Utifrån denna analys har skolan gjort satsningar för att höja resultaten i ämnet matematik. De samlade kunskapsresultaten i slutet av

årskurserna 3 och 6, i de ämnen där kunskapskrav finns, har dock inte på ett strukturerat sätt analyserats av skolläring och personal. Inte heller har resultaten i vissa ämnen i årskurs 9 varit föremål för en mer samlad skolövergripande analys. I och med den bristande analysen har rektorn inte tillräcklig information om verksamheten för att på ett optimalt sätt kunna utveckla utbildningen.

Skolan har genomfört flera utvecklingsinsatser under senare tid initierade av rektorn, t.ex. avseende elevhälsan och för ett utökat föräldrasamarbete. Skolinspektionen bedömer trots det att rektorns pedagogiska ledning behöver utvecklas, framförallt avseende verksamheten i årskurserna 6–9. Av tillsynen framgår bland annat att undervisningen i för liten utsträckning, framförallt i årskurserna 6–9, anpassas till elevernas behov och förutsättningar, att det varierar i vilken utsträckning olika ämnesområden samordnas samt att arbetslagen i årskurs 7–9 respektive F–6 inte samverkar i tillräcklig grad. Likaså behöver skolan utarbeta rutiner så att eleverna ges möjlighet att delta i planeringen av undervisningens innehåll. Detta är viktiga utvecklingsfrågor som det åligger rektor att ta ansvar för.

Vidare framgår av tillsynen att skolbiblioteket inte i tillräcklig grad används i skolans pedagogiska verksamhet med uppgift att stödja elevernas lärande.

Den pedagogiska verksamheten på fritidshemmet bedöms som god. Under de senaste åren har denna dessutom utvecklats på skolläringens initiativ, t.ex. genom att den nya läroplanens krav förankrats i verksamheten.

Skolinspektionens ingripande

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Stockholms kommun att vidta nedanstående åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast den 21 oktober 2013 redovisas för Skolinspektionen.

Undervisning och lärande

Bedömning

Stockholms kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Undervisning och lärande.

- Samordna undervisningen i olika ämnesområden så att eleverna ges möjlighet till överblick och sammanhang samt utveckla former för samverkan mellan lärarna.
- Se till att skolan och fritidshemmet arbetar medvetet för att motverka traditionella könsmönster.
- Anpassa undervisningen efter elevers behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande samt ge elever som lätt når kunskapskraven som minst ska uppnås ledning och stimulans för att nå längre i sin kunskapsutveckling.

Motivering

Samverkan mellan lärarna och samordning av undervisningen

I läroplanen anges att lärarna ska samverka med andra lärare i arbetet för att nå utbildningsmålen. Läroplanen anger också att rektorn har ett särskilt ansvar för att undervisningen samordnas i olika ämnesområden så att eleverna får möjlighet att uppfatta större kunskapsområden som en helhet.

I Skolverkets allmänna råd om planering och genomförande av undervisning (SKOLFS 2011:149) anges att rektorn bör utveckla former för samverkan och kunskapsutbyte mellan lärarna.

Av intervjuer och samtal med lärare och elever framgår att undervisningen i framförallt årskurserna 6–9 endast i begränsad omfattning samordnas i olika ämnesområden för att ge eleverna möjlighet att uppfatta större kunskapsområden som en helhet. Både lärar- och elevgruppen anger att samordningen beror på vem som undervisar och i vilket ämne det sker. Flera lärare uttrycker att de upplever att tid saknas för att samverka över ämnes- och arbetslagsgränserna.

Av intervju och samtal med lärare och elever i de högre årskurserna framgår att samverkan mellan lärare beror på lärarnas vilja att samverka med varandra och att vissa lärare inte gör det i någon större utsträckning. Rektorn uppger att tid finns avsatt till gemensam planering men att det ändå kan brista i lärarsamverkan.

Anpassning av undervisningen

Av skollagen framgår att barn och elever ska ges stöd och stimulans så att de utvecklas så långt som möjligt och att elever som lätt når de kunskapskrav som minst ska uppnås ska ges ledning och stimulans för att kunna nå längre i sin kunskapsutveckling. I läroplanen anges att undervisningen ska anpassas till varje elevs förutsättningar och behov och att lärarna ska svara för att eleverna får pröva olika arbetssätt och arbetsformer.

Enligt rektorn ställer hon krav på anpassning av undervisningen efter elevernas behov. En anledning till att lärarna ges möjlighet till handledning av specialpedagog är enligt rektorn att just öka anpassningen i undervisningen. Vidare uppger hon att skolan kommer att fokusera ytterligare på undervisningen under hösten 2013 då andra frågor varit i fokus under läsåret 2012/13.

Av intervju och samtal med eleverna i årskurs 6-9 framkommer att det varierar i vilken grad undervisningen anpassas efter deras behov. De uppger att de för vissa lärare och i vissa ämnen får göra samma saker oavsett hur långt de har kommit i sin utveckling och att de i vissa ämnen ofta arbetar i sina böcker själva. I vissa ämnen kan de dock få extrauppgifter och pröva olika arbetssätt. Den höga frekvensen av lärarvikarier under det senaste året har också gjort att anpassningen blivit sämre enligt eleverna. Skolinspektionen ser i sina lektionsbesök exempel på undervisning där anpassning efter elevernas behov sker och olika arbetssätt/-former används, men också på motsatt förhållande.

Lärarna till eleverna i de högre årskurserna uppger, att trots den utökade specialpedagogiska kompetensen på skolan, borde denna utökas ännu mer och att lärarna borde få mer tid till att diskutera undervisningens innehåll tillsammans. Vidare medger de att anpassningen i undervisningen varierar i för hög grad och inte alltid är tillräcklig.

Av Skolinspektionens lektionsbesök framgår vidare att de till Sverige nyanlända eleverna vid flera tillfällen inte förstod vad de skulle göra och att de därför satt överksamma på lektionerna. I samtal och intervjuer med lärare och rektor framgår att de tycker att mycket mer kan göras för dessa elever när det gäller anpassning i undervisningen och kring hur elevernas förkunskaper utreds av skolan.

Traditionella könsmönster

Av läroplanen framgår att skolan och fritidshemmet har ett ansvar för att motverka traditionella könsmönster. Eleverna ska därför ges utrymme att pröva och utveckla sin förmåga och sina intressen oberoende av könstillhörighet.

I intervjun med lärarna framkommer att det inte finns någon strategi för arbetet med att motverka traditionella könsmönster, utan att frågan diskuteras ibland bland lärarna för att någon är intresserad. Rektorn säger att jämställdhetsarbetet inte har varit prioriterat under det senaste året eftersom det varit så många andra frågor som har behövts lösas. I fritidshemsintervjun uppger personalen att de gör olika aktiviteter som är könsneutrala men att det inte har funnits tid att arbeta med frågan på ett strukturerat sätt. Flera elever uppger att de tycker att pojkar som uppför sig olämpligt i skolan verkar "dömas hårdare än flickor" vilket tyder på att frågan om könsmönster borde diskuteras i högre utsträckning.

Sammanfattningsvis visar utredningen att det finns brister inom området undervisning och lärande. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Stockholms kommun föreläggs att avhjälpa bristerna.

Författning

1 kap. 4 §, 3 kap. 3 § skollagen, Lgr 11, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, 2.2 Kunskaper, 2.8 Övergripande mål och riktlinjer, Rektorns ansvar

Grundläggande värden och inflytande**Bedömning**

Stockholms kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Grundläggande värden och inflytande.

- Ge eleverna ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll.

Motivering

Enligt skollagen ska eleverna ges inflytande över utbildningen. De ska fortlöpande stimuleras att ta aktiv del i arbetet med att vidareutveckla utbildningen. I förarbetena till skollagen (prop. 2009/10:165 s. 674) anges att det inte är tillräckligt att eleverna ges möjlighet att ta del i arbetet med att vidareutveckla utbildningen utan det krävs ett mer aktivt arbete från skolans sida. I läroplanen tydliggörs lärarnas ansvar för att eleverna får ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och innehåll i undervisningen.

Av elevintervjuerna framkommer att lärarna ofta redan inför undervisningen har planerat dess innehåll och valt både arbetssätt och arbetsformer utan att eleverna ges något reellt inflytande. Lärare och rektor tillstår att det varierar hur pass delaktiga eleverna får vara i planeringen av undervisningen även om alla lärare har som utgångspunkt att elevinflytande är viktigt. I skolans Pedagogiska utvecklingsplan för år 2012/13 betonas dessutom vikten av elevinflytande och elevansvar. Skolinspektionens lektionsbesök stärker bilden av att det reella elevinflytandet över utbildningen behöver utvecklas.

Utredningen visar att det finns brister i elevinflytandet. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Stockholms kommun föreläggs att avhjälpa bristen.

Författning

4 kap. 9 § skollagen, Lgr 11, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Rättigheter och skyldigheter, 2.3 Övergripande mål och riktlinjer, Elevernas ansvar och inflytande, 2.8 Rektorns ansvar

Trygghet, studiero och en god miljö

Bedömning

Stockholms kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Trygghet, studiero och en god miljö.

- Utarbeta ordningsregler under medverkan av eleverna och implementera ordningsreglerna i skolans verksamhet.
- Analysera resultaten av kartläggningen och vidta konkreta åtgärder för att förebygga och förhindra kränkande behandling och för att tillförsäkra eleverna studiero.
- Upprätta en plan mot kränkande behandling för skolan och fritidshemmet som innehåller resultatet av föregående års vidtagna åtgärder samt en redogörelse för vilka åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året.
- Utarbeta och implementera rutiner för hur signaler om kränkande behandling av elever ska anmälas till rektor, respektive till huvudmannen.

Motivering

Ordningsregler

Enligt skollagen ska det finnas ordningsregler för varje skolenhet. De ska utarbetas under medverkan av eleverna och följas upp på varje skolenhet.

I intervjun med rektor, lärare och elever framkommer att ordningsreglerna finns på skolan, men att dessa inte har aktualiserats de senaste åren med de äldre eleverna. I de yngre elevernas klasser finns dock klassregler som tagits fram under medverkan av eleverna.

De äldre eleverna beskriver att de ordningsregler som finns på skolenivå tillämpas olika av lärare, t.ex. avseende sen ankomst till lektioner och ingripande vid bråk och stök i korridorer. Vid de lektionsbesök som Skolinspektionen genomförde var det i allmänhet lugnt, men sena ankomster och mobilanvändande som inte hade med undervisningen att göra var vanliga störningsmoment som lärarna hanterade på olika sätt. Skolinspektionen observerade även att det tidvis förekom bråk i korridorer och på samlingsplatser och fick av elever och lärare höra om en del skadegörelse på skolan. De yngre elever uppger att det ibland är jobbigt när de äldre eleverna bråkar och är högljudda.

Rektorn uppger att skolan under innevarande läsår gemensamt diskuterat hur ordningsreglerna ska hanteras av personal samt satsat på att ledarskapet i klassrummen ska stärkas. Trots det bekräftar rektorn att ordningsreglerna inte alltid följs och att lärare hanterar det olika.

Förebyggande arbete mot kränkande behandling

Av skollagen framgår att huvudmannen ska se till att det genomförs åtgärder för att förebygga att barn och elever utsätts för kränkande behandling.

Skolledning, elevhälsa och lärare beskriver att man ständigt arbetar för att förbättra trygghet och studiero och att diskussioner förs kollegor emellan hur man ska agera i olika situationer. I den gällande planen mot kränkande behandling betonas också det förebyggande arbetet. Rektorn och lärare uppger att man bl.a. nyligen gjort s.k. trygghetsvandringar med eleverna för att ta reda på eventuella otrygga platser.

De äldre eleverna uppger dock i intervjuer och samtal att de enda gångerna man diskuterar värdegrundsfrågor är när något inträffar, d.v.s. om någon råkat ut för någonting. Vidare framkommer att kamratstödjarverksamheten inte har fungerat det senaste året. Lärarna till de äldre eleverna uppger att kränkningar förekommer och att elever är otrygga.

Vidare bekräftar de att kamratstödjarverksamheten inte är fullt fungerande och att arbetet i skolans antimobbningsgrupp till stor del handlat om kränkningar som förekommit och inte om förebyggande åtgärder. Rektorn bekräftar att det förebyggande arbetet kan stärkas ytterligare.

Planen mot kränkande behandling

Enligt skollagen ska huvudmannen se till att det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som avses påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan. I Skolverkets allmänna råd för arbetet mot diskriminering och kränkande behandling (SKOLFS 2012:10) anges att arbetet med planen mot kränkande behandling bör bedrivas så att planen återspeglar förhållanden i varje enskild verksamhet.

Skolinspektionen har tagit del av Gubbängsskolans plan mot kränkande behandling och diskriminering som gäller för verksamheten i fritidshemmet, förskoleklassen och grundskolan. Åtgärderna som skolan avser vidta återspeglar inte fritidshemmets eller Sköndalsgruppens verksamheter trots att det enligt rektorn och lärare finns skilda förutsättningar och behov i dessa verksamheter. Enligt skolledningen görs årligen kartläggningar för att identifiera behov av åtgärder i verksamheten. Trots det är insatserna som beskrivs i planen allmänt hållna och omfattar inte sådant som i kartläggningen har identifierats som risker. Av planen framgår inte heller tydligt resultatet av de åtgärder som har vidtagits under föregående år. Enligt rektorn håller en ny plan mot kränkande behandling på att arbetas fram.

Anmälan om kränkande behandling

Enligt skollagen är lärare och annan personal som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten skyldig att anmäla detta till rektorn. Vidare framgår att rektorn är skyldig att anmäla dessa kränkningar till huvudmannen.

Av intervjuerna med personal på Gubbängsskolan framgår att alla händelser där elever har blivit utsatta för kränkande behandling inte har rapporterats till rektorn. I de fall kränkningar har "kunnat lösas direkt på plats" har anmälan inte gjorts. Det kan innebära att rektorn inte får kännedom om alla kränkningar och får därmed inte en tillräckligt samlad bild för att kunna sätta in relevanta insatser. Rektorn bekräftar att det saknas rutiner för hur signaler om kränkningar ska rapporteras och uppger samtidigt att alla fall av kränkningar inte anmäls till huvudmannen.

Sammanfattningsvis visar utredningen att det finns brister inom området Trygghet, studiero och god miljö. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Stockholms kommun föreläggs att avhjälpa bristerna.

Författning

5 kap. 3 och 5 §§, 6 kap. 6-8 och 10 §§ skollagen, Lgr 11 avsnitt 2.1 Normer och värden

Särskilt stöd

Bedömning

Stockholms kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Särskilt stöd.

- Se till att eleverna får det särskilda stöd i skolan och fritidshemmet som utredningen har visat att de behöver.

Motivering

I skollagen anges att om det inom ramen för undervisningen eller genom resultatet på ett nationellt prov eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås, så ska detta anmälas till rektorn. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Samråd ska ske med elevhälsan om det inte är uppenbart obehövligt. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd ska han eller hon ges sådant stöd. Vidare framgår att det särskilda stödet ska ges på det sätt och i sådan omfattning som behövs för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska nås.

Skolinspektionen kan utifrån skolans dokumentation samt intervjuer med rektorn och elevhälsa konstatera att skolan har rutiner gällande arbetsgången med särskilt stöd och utarbetande av åtgärdsprogram. Dessa rutiner har under våren 2013 förtydligats och skolan har nyligen påbörjat en satsning med att sprida den specialpedagogiska kompetensen till arbetslagen.

I intervju med lärare framgår dock att det finns elever som har behov av särskilt stöd men som inte fått det. Lärare uppger att pedagogiska kartläggningar gjorts men att relevant stöd ändå inte alltid givits, trots upprepade anmälningar till elevhälsoteamet. De uppger att de p.g.a. detta inte alltid kan tillgodose elevernas behov. Vidare uppger lärare att särskilt stöd ges med specialpedagogisk hjälp i ämnena svenska, engelska och matematik. Särskilt stödbehov i övriga ämnen ges under elevens val (utöver den extra tid lärarna själva kan ge eleverna). Skolinspektionen konstaterar efter intervjuer med elever och lärare och

efter lektionsbesök att under elevens val får eleverna ägna sig åt de ämnen de anser sig ha behov av att arbeta med. I dessa situationer finns det inte tillgång till specialpedagogisk kompetens och ofta inte heller lärare med utbildning för det ämne eleverna arbetar med. Det innebär enligt Skolinspektionen att det särskilda stödet inte ges på ett sådant sätt att eleverna alltid ges möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska nås. Situationen gäller även det särskilda stödet som ges till de till Sverige nyanlända eleverna.

Elevvårdspersonalen håller i Skolinspektionens intervju i viss mån med lärarna om att särskilt stöd inte alltid ges på ett optimalt sätt. Rektorn är av uppfattningen att särskilt stöd i allmänhet ges på ett bra sätt men att det kan vara en överdrift att säga att alla elever i behov av särskilt stöd får det i tillräcklig omfattning.

Utredningen visar att det finns brister i skolans arbete med särskilt stöd. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Stockholms kommun föreläggs att avhjälpa bristen.

Författning

3 kap. 8, 10 §§, 29 kap. 10 § skollagen, 20 § förvaltningslagen

Bedömning och betygssättning

Bedömning

Stockholms kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Bedömning och betygssättning.

- Se till att eleverna i grundskolan informeras om grunderna för betygssättningen.
- Se till att det finns skriftliga omdömen i alla ämnen i de individuella utvecklingsplanerna samt att beskriver elevens kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven.

Motivering

Information om grunderna för betygssättningen

Enligt skollagen ska eleverna informeras om grunderna för betygssättningen.

I intervjuerna med lärarna får Skolinspektionen ta del av flera exempel på hur lärarna arbetar med att informera eleverna om kunskapskraven. Flera lärare för elever i de högre årskurserna menar dock att hur pass väl lärarna informerar om kunskapskraven är lärarberoende. De äldre eleverna uttrycker i intervjuerna att det varierar mellan ämnen och lärare i vilken mån eleverna får informa-

tion om/eller förstår kunskapskraven. De yngre eleverna på skolan liksom eleverna i årskurs 9 menar att det är förhållandevis tydligt vad de ska kunna.

Slutligen uppger lärarna i intervjuer att det skulle behövas ytterligare diskussioner dem emellan om bedömning och betygssättning.

Skriftliga omdömen

Enligt skollagen ska läraren vid utvecklingssamtalet i en skriftlig utvecklingsplan ge omdömen om elevens kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven i de ämnen som eleven får undervisning i. I Skolverkets allmänna råd om utvecklingssamtalet och den skriftliga individuella utvecklingsplanen (SKOLFS 2012:16) anges att de skriftliga omdömena bör utformas så att eleven och vårdnadshavaren får tydlig information om elevens kunskaper och kunskapsutveckling i förhållande till läroplanen.

Skolinspektionen har tagit del av skriftliga individuella utvecklingsplaner med omdömen från läsåret 2012/2013. Omdömen ges i block i de samhälls- och naturorienterande ämnena i årskurs 4-6 trots att det ska finnas i varje enskilt ämne där kunskapskrav finns. Vidare saknas omdöme i musik i en individuell utvecklingsplan för årskurs 7 som Skolinspektionen tagit del av. Några omdömen är inte tydligt knutna till läroplanens krav utan beskriver snarare vad eleven arbetat med; skridskoåkning, bollspel och fysiska utmaningar. Ett ytterligare exempel på bristande anknytning till läroplanen är när det beskrivs att "X arbetar bra på lektionerna men skulle behöva jobba med sin uthållighet".

Sammanfattningsvis visar utredningen att det finns brister inom området bedömning och betygssättning. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Stockholms kommun föreläggs att avhjälpa bristerna

Författning

3 kap. 15 §, 10 kap. 13 § skollagen, Lgr 11 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Rättigheter och skyldigheter.

Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen

Bedömning

Stockholms kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen.

- Rektorn ansvarar för att den pedagogiska personalen arbetar utifrån de nationella styrdokument.
- Rektorn ansvarar för att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen.

Motivering

Rektorns ansvar för att personalens arbete utgår från de nationella målen

I skollagen anges att det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ska ledas och samordnas av en rektor. Denne ska särskilt verka för att utbildningen utvecklas. Av läroplanen framgår att rektorn som pedagogisk ledare och chef för lärarna och övrig personal i skolan har det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen.

Av intervjuer och samtal med lärare, framförallt i de högre årskurserna, framgår att de uppfattar att den pedagogiska ledningen behöver bli tydligare. De uppfattar att konsekvensen av den bristande pedagogiska ledningen blir att t.ex. undervisningen utifrån läroplanens krav blir lärarberoende. Skolinspektionens lektionsbesök bekräftar bilden av att det varierar mellan lärare hur pass väl undervisningen är knuten till läroplanens krav. Lärarna menar också att det finns för lite samplanering mellan arbetslagen för de lägre årskurserna och de högre årskurserna. Eleverna i de högre årskurserna uppger i samtal och intervjuer att det skiljer mellan lärare och ämnen i vilken utsträckning eleverna har möjlighet till t.ex. inflytande och i vilken uträkning lärarna förklarar målen för utbildningen.

Rektorn uppger att det finns konferenstid för lärarna för att säkerställa en likvärdighet i undervisningen och att undervisning och värdegrundsarbetet gemensamt har diskuterats på planerings- och utvärderingsdagar. Rektorn uppger dock att hon inte i tillräcklig grad har kunnat säkerställa undervisningens kvalitet p.g.a. att andra uppgifter tagit så mycket tid i anspråk för henne under läsåret 2012/13.

Kvalitetsarbete

Enligt skollagen är det rektorns ansvar att se till att det på skolenhetsnivå bedrivs ett systematiskt och kontinuerligt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen och att detta arbete dokumenteras. Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet ska vara att de mål som finns för utbildningen i skollagen och andra föreskrifter (nationella mål) uppfylls.

Av lärarintervjuer och i dokumentation som Skolinspektionen tagit del av framgår att skolan följer upp värdegrundsarbetet och elevernas synpunkter på undervisningen genom enkäter. Resultaten analyseras i arbetslag och på speciella utvärderingsdagar, om än inte i tillräcklig grad enligt en del lärare. Vidare har t.ex. elevvårdsarbetet utvecklats liksom undervisningen i matematik under det senaste året för att förbättra elevernas kunskapsresultat.

I intervju med lärare framkommer också att skolans resultat i viss utsträckning har diskuterats och analyserats i arbetslagen, t.ex. de nationella ämnesproven. De samlade kunskapsresultaten i slutet av årskurserna 3, 6 och 9 i de ämnen där kunskapskrav finns har dock inte på ett strukturerat sätt analyserats av skolledning och personal. Vidare finns det synpunkter hos en del lärare på att kvalitetsarbetet inte är tillräckligt utvecklat och att det inte fokuserar på rätt saker. Rektorn är medveten om detta och menar att hon arbetar för att få med sig hela personalgruppen i kvalitetsarbetet och kommer att låta arbetslagsledarna gå en analysutbildning.

Sammanfattningsvis visar utredningen att det finns brister i rektors pedagogiska ledning och i skolans systematiska kvalitetsarbete. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Stockholms kommun föreläggs att avhjälpa bristerna.

Författning

2 kap. 9 §, 4 kap. 4-5 §§ skollagen,

Personalkompetens

Bedömning

Stockholms kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Personalkompetens.

- Se till att de lärare som används på Gubbängsskolan har utbildning för den undervisning de ska bedriva.

Motivering

Utgångspunkten i skollagen är att lärare ska ha utbildning för den undervisning de bedriver. Det innebär att lärarens utbildning måste överensstämja med den skolform, årskurs och de ämnen som läraren undervisar i. Lärare som anställts före den 1 juli 2011 och som saknar lärarlegitimation kan under en övergångsperiod istället ha utbildning för den undervisning de i huvudsak bedriver.

Av intervjuer med skolledningen och lärare framgår att skolan medvetet arbetat för att lärare ska undervisa i de ämnen de har utbildning för. Trots det finns det lärare i de lägre årskurserna som anställts efter 1 juli 2011 som undervisar i ämnen de inte har utbildning för. Det finns också lärare i de högre årskurserna som enbart har gymnasielärarytbildning. I de särskilda undervisningsgrupperna undervisar lärare som inte har lärarutbildning alternativt inte utbildning för de årskurser de undervisar i.

Utredningen visar att det finns brister inom området personalkompetens. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Stockholms kommun föreläggs att avhjälpa bristen.

Författning

2 kap. 13 § skollagen, 33 § lag om införande av skollagen

Omfattning och resurstillgång

Bedömning

Stockholms kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Omfattning och resurstillgång.

- Se till att eleverna har tillgång till skolbibliotek som används i skolans pedagogiska verksamhet med uppgift att stödja elevernas lärande.

Motivering

Enligt skollagen ska elever i grundskolan ha tillgång till skolbibliotek.

Med skolbibliotek avses enligt förarbetena (prop. 2009/10:165 s. 284) en gemensam och ordnad resurs av medier och information som ställs till elevernas och lärarnas förfogande och som ingår i skolans pedagogiska verksamhet med uppgift att stödja eleverna. I läroplanen framhålls biblioteket som en del av skolans arbetsmiljö med syftet att eleverna själva ska kunna söka och utveckla kunskaper.

I intervjuerna med lärare för de högre årskurserna framgår att lärare låter eleverna låna böcker i biblioteket men att de inte använder skolbiblioteket i undervisningen för att stödja elevernas lärande. Enligt lärarna finns ingen strategi kring hur biblioteket ska används som en del av undervisningen. Lärarna uppger att det finns en bibliotekarie på skolan, men att denne inte alltid är på plats eftersom han samtidigt fungerar som lärarvikarie. Enligt rektorn ska biblioteket i skolan flyttas, tydligare tid för öppethållande ska finnas, det ska bjudas in till "bokprat", flera media ska införskaffas m.m. Allt i syfte att bättre integrera biblioteket i undervisningen.

Utredningen visar att det finns brister i hur biblioteken används i skolans pedagogiska verksamhet. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Stockholms kommun föreläggs att avhjälpa bristen.

Författning

2 kap. 36 § skollagen

Handläggningsrutiner**Bedömning**

Stockholms kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Handläggningsrutiner.

- Säkerställ att bestämmelserna om registerkontroll iakttas även för vikarier från bemanningsföretag.

Motivering

Av skollagen framgår att den som erbjuds en anställning inom bland annat förskoleklassen, fritidshemmet, grundskolan och grundsärskolan ska lämna ett utdrag ur belastningsregistret till den som erbjuder anställningen. Den som inte har lämnat registerutdrag får inte anställas.

Registerutdrag ska även lämnas av den som erbjuds arbete under omständigheter liknande dem som förekommer i ett anställningsförhållande. Enligt skollagen ska registerutdraget i dessa fall lämnas till den inom verksamheten som beslutar om att anlita eller ta emot en person. Den som inte har lämnat ett sådant registerutdrag får inte anlitas eller tas emot i verksamheten.

Enligt förarbetena till bestämmelsen (prop. 2007/08:28 s. 11,15) omfattar kravet personer som ersätter anställda, t.ex. när en person kortvarigt hyrs in från ett bemanningsföretag vid tillfällig frånvaro bland personalen.

Av intervjun med rektorn framgår att all personal som erbjuds tillsvidareanställning lämnar ett utdrag ur belastningsregistret till rektorn. Detsamma gäller även vikarier som anställs direkt av skolan. I undantagsfall anlitar dock skolan vikarier från ett privat bemanningsföretag. I dessa fall uppges att bemanningsföretaget har kontrollerat utdrag ur belastningsregistret, men inte rektorn på Gubbängsskolan eller förvaltningen i Stockholms kommun.

Utredningen visar att det finns brister avseende iakttagandet av bestämmelserna om registerkontroll. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Stockholms kommun föreläggs att avhjälpa bristen.

Författning

2 kap. 31 § skollagen

På Skolinspektionens vägnar

Luca Nesi
Enhetschef

Mats Peterson
Föredragande

Bilaga:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla kommuner för att granska skolväsendet. Tillsyn genomförs samtidigt i de fristående skolor som finns i kommunen.

Vid tillsynen tar Skolinspektionen ställning till i vad mån verksamheten ger förutsättningar för barn, ungdomar och vuxenstuderande att nå de nationella målen och bedömer om huvudmännen uppfyller de krav som författningarna ställer på verksamheten. Tillsynen fokuserar på sådana faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevernas möjligheter att uppnå kunskapsmålen. Förutom att Skolinspektionen bedömer måluppfyllelsen inriktas tillsynen mot tre huvudområden: **Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen samt enskild elevs rätt.**

Varje skola får efter besöket ett beslut där iakttagelser och bedömningar som rör den granskade skolan redovisas. För offentliga huvudmän sammanställs iakttagelser och bedömningar, som rör huvudmannens ansvar för utbildningsverksamheten i kommunen, i ett beslut (kommunbeslut). Skolinspektionen ger alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på sakuppgifter i besluten.

Skolinspektionens granskning avser emellertid inte att ge en heltäckande bild av tillståndet i skolväsendet utan i vilken utsträckning huvudmannen, vid det aktuella granskningstillfället, avviker från de krav och förväntningar som uttrycks i skollag, läroplaner och övriga författningar som rör skolväsendet, inom de granskade områdena. Beskrivningarna och bedömningarna i besluten grundas på de dokument som huvudman och skolor lämnat samt på de iakttagelser och intervjuer som genomförts vid besök i verksamheten. Även annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts. Skolinspektionen använder olika tillsynsmetoder vilket innebär att besöken vid skolor och verksamheter kan variera avseende såväl omfattningen som av vilka grupper som intervjuas.

För den offentliga verksamheten kompletteras alla beslut med en muntlig återrapportering av inspektörerna till företrädare för huvudmannen.

Inom de områden där Skolinspektionen bedömt att det finns brister har huvudman och rektor ett ansvar för att åtgärder vidtas. Med anledning av tillsynen ska huvudmannen till Skolinspektionen redovisa vilka åtgärder som har vidtagits i verksamheterna inom den tid och i den ordning som anges i beslutet.

Ytterligare information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats (www.skolinspektionen.se/Tillsyn).